22 Μαρτίου 2014

Οι κλεφταρματολοί και η αρματωσιά τους

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες



Οι κλεφταρματολοί και η αρματωσιά τους

της Γιαννούλας Καπλάνη, κοινωνικής ανθρωπολόγου – μουσειολόγου

Ιστορικό γεγονός μοναδικής σημασίας ο απελευθερωτικός αγώνας αποβαίνει για την νεοελληνική συνείδηση το σύμβολο μιάς ανεπανάληπτης δημιουργικής στιγμής -το «ύψιστον ποίημα του δεκάτου ενάτου αιώνος», κατά την έκφραση του Ραγκαβή-, που ενέπνευσε ποικιλοτρόπως τους Έλληνες, ενοποίησε και ενσάρκωσε τα οράματα ολόκληρου του έθνους για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού.

Image not found or type unknown

Έχοντας ως σταθερό υπόβαθρο την θρησκεία, την

κοινή γλώσσα, την συλλογική μνήμη και την ιστορική εθνική συνέχεια, οι αγωνιστές του Εικοσιένα «γράφουν» την εποποιία της ελληνικής εθνεγερσίας (1821-1829) και γίνονται πρότυπο των λαών που μάχονται για την τιμή, την αξιοπρέπεια και την ελευθερία τους. Σχεδόν επί μία ολόκληρη δεκαετία, αντιμετωπίζουν τον υπέρτερο αριθμητικά και καλύτερα εξοπλισμένο τουρκικό στρατό, με μοναδικό εφόδιό τους την ακατάβλητη δύναμη και πνοή που τους δίνει ο δίκαιος αγώνας τους και η αυτοθυσία των συναγωνιστών τους. Οι κλέφτες και οι αρματολοί, «η μαγιά της λευτεριάς», όπως τους αποκαλεί στα Απομνημονεύματά του ο Μακρυγιάννης, θα γίνουν ο πυρήνας των στρατιωτικών σωμάτων αντίστασης εναντίον των Τούρκων κατακτητών: «Μή υπομένοντες τάς φοβεράς τυραννίας των οθωμανών, εκλέγουσιν εκείνους οπού αναγνωρίζουσιν αξιωτέρους και φεύγουσιν εις τα δάση να διαφεντεύσουν την ελευθερίαν των» (Μινώτος Δ., Τα όπλα του αγώνα, ΕΙΝΣ, τ. 5, 1987-1988, σ. 459). Αδιάλλακτοι και μαχητικοί, θεωρούν μοναδικό μέσο για την απόκτηση της ελευθερίας τους τα όπλα. Χαρακτηριστικός είναι ως προς αυτό ο όρκος που δίνουν τα μέλη της Φιλικής Εταιρείας: «Το μόνο είδωλο της λατρείας μας είναι ο σίδηρος που μέσα σ’ αυτό το πολύτιμο μέταλλο είναι κρυμμένη η ελευθερία. Μόνον αυτός μεταμορφωμένος σε κοφτερά σχήματα και πυροβόλα πρόκειται να τινάξει τον βαρύ ζυγόν» (Μινώτος Δ., ό.π., σ. 462). Στα όπλα τους οι κλέφτες και οι αρματολοί χρωστούν την ζωή τους, σε αυτά βασίζονται και με αυτά στο προσκεφάλι τους περνούν το μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους: «Το χέρι μου προσκέφαλο και το σπαθί μου στρώμα και το καριοφιλάκι μου σαν κόρη αγκαλιασμένο».

Σαβατλίδικα και μαλαμοκαπισμένα, στολισμένα με ποικίλα διακοσμητικά στοιχεία, τα όπλα των αγωνιστών αποτελούν αντικείμενα λατρείας και περηφάνιας: «Με τα χρυσά του τ’ άρματα, με το σπαθί ζωσμένος, με τα καπετανίτικα φορέματα ντυμένος, επήγε ’ς την Ανάστασι σαν πρώτος καπετάνος». Οι περίτεχνες διακοσμήσεις αποτελούν μέρος της ιδιαίτερης φροντίδας που απέδιδαν στον οπλισμό τους, με τον οποίο δένονται συναισθηματικά. Στολισμένοι οι κλέφτες και οι αρματολοί με καριοφίλια, πιστόλες, γιαταγάνια, μαχαίρια, σπάθες, και με όλα τα σύνεργα που συμπλήρωναν την πολεμική εξάρτυσή τους, με παλάσκες, μεδουλάρια, χαρμπιά, θήκες για τις τσακμακόπετρες, κιουστέκια και χαϊμαλιά, έμοιαζαν σαν «αρματωμένοι». Ο Κωνσταντίνος Γ. Ζήσιος, περιγράφοντας τον Νικοτσάρα, μας δίνει στην ουσία μια λεπτομερή περιγραφή της ενδυμασίας των κλεφταρματολών της Ρούμελης:

«Τον μέγα κορμό περιέβαλλον το γελέκι και το μεϊντάνι με τις δυο αράδες κουμπιά τα μαλαματωμένα και επ’ αυτών ο ντουλαμάς (επανωφόριον) ως τα μεϊντανογέλεκα, κεντημένος και αυτός με μέταξαν ή και χρυσόν. Το επί της κεφαλής φέσιον περιέδενε το χρυσοκέντητον πόσι, η φουστανέλλα ήτο κοντή, τάς

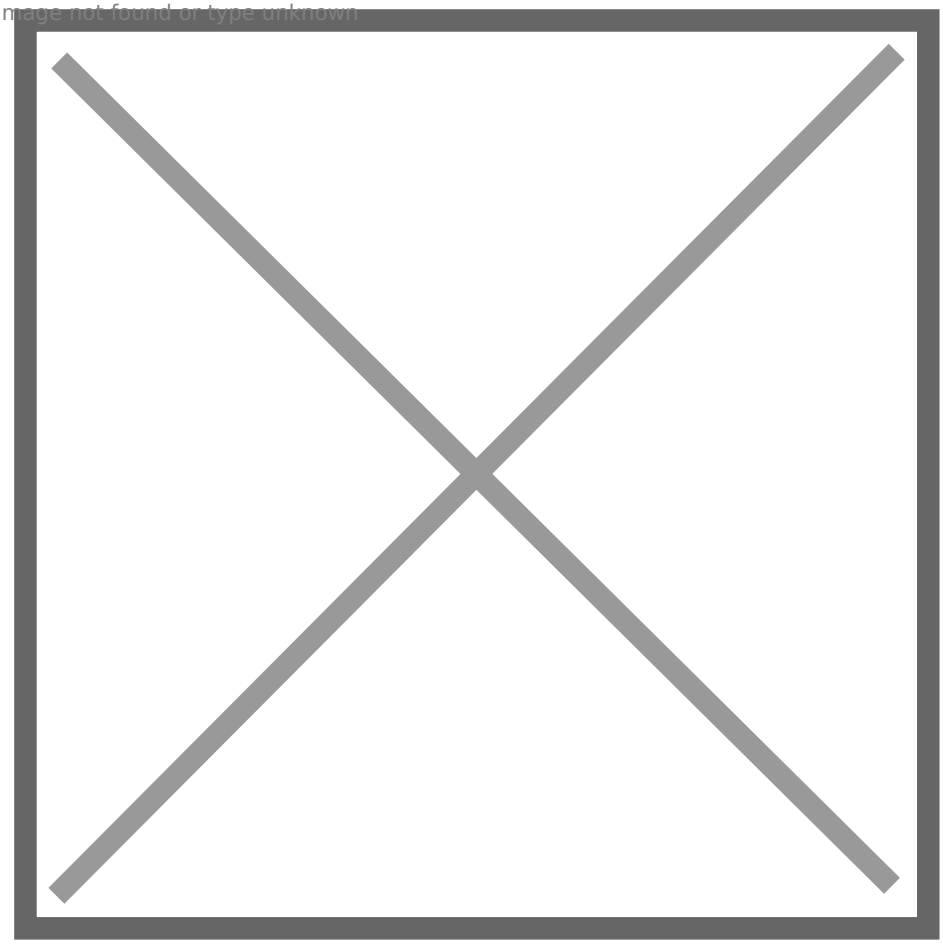
χαλυβδίνας κνήμας περιέβαλλον βλαχόκαλτσες, μάλλιναι λευκαί περικνημίδαι των Αγράφων, υποδήματα δε έφερον πλεκτά τσαρούχια. Έπειτα τα τσαπράζια. Επάνω εις το πλατύ στήθος το κουστέκι θηλυκωμένον εις τα τέσσερα άκρα του στήθους με τριγωνικά θηλυκωτάρια φέροντα τον δικέφαλον της ελληνικής αυτοκρατορίας αετόν και εις το κέντρον του στήθους δι’ αλύσεων έχον εξηρτημένην τετράγωνον ή στρογγυλήν πλάκα, φέρουσαν τον τροπαιοφόρον άγιον Γεώργιον. Εξαρτώμενα διά διπλών αλύσεων εκρέμαντο προς την αριστεράν πλευράν το χαϊμαλί φέρον ωσαύτως παράστασιν του αγίου Γεωργίου ή του αγίου Δημητρίου και εντός τίμιον ξύλον και προς την δεξιάν ο κυρτός σουγιάς. Την μέσην περιέζωνε χρυσοκέντητον σελάχι, από δε του λωρίου του σελαχιού όπισθεν εξηρτώντο δυο παλάσκες με παράστασιν της Παρθένου Αθηνάς, περιέχουσαι φυσέκια του τουφεκίου, αριστερά το φυσεκλίκι με φυσέκια διά τάς πιστόλας, δεξιά η θήκη διά τάς τσακμακόπετρας και το περιέχον τον δι’ άλειμμα των όπλων μυελόν μεδουλάρι. Αριστερά του σώματος προς τον μηρόν, περασμένα εις μικρότερα λωρία εις δύο ή τρεις σειράς εκρέμαντο τα στρογγυλά ή ρομβοειδή γαντζούδια (ή τοκάδες). Δύο δε όμοια γαντζούδια εκάλυπτον τάς επιγονατίδας. Το γιλέκι επί του στομάχου εθηλυκώνετο με κουμποθηλιές και τα τσαρούχια εδένοντο με τσαρουχοτοκάδες. Ταύτα ήσαν τα τσαπράζια, όλα αργυρά και σαγβατλίδικα έχοντα δηλαδή τάς παραστάσεις ουχί αναγλύφους αλλά με σαγβάτι. Όπλα δε έφεραν εις το σελάχι δυο πιστόλες με λαβήν και παφίλια αργυρά, και το χαρμπί με λαβήν αργυράν, εγχειρίδιον ού η θήκη ήτο χρήσιμος διά την γόμωσιν των πιστολιών» (Ζήσιος Κ., «Νικοτσάρας», Πρακτικά της Εταιρείας των Φίλων του Λαού).

Οι παλάσκες και τα μεδουλάρια

Οι παλάσκες είναι μεταλλικές θήκες, μέσα στις οποίες οι πολεμιστές τοποθετούσαν τα προετοιμασμένα βόλια τους, τις λεγόμενες «χαρτούτσες» ή τα «φουσέκια». Ανάλογα, τα μεδουλάρια, επηρεασμένα από το σχήμα της παλάσκας, είναι θήκες μέσα στις οποίες οι αγωνιστές τοποθετούσαν το λίπος για τον καθαρισμό και την προστασία των όπλων τους.

Η ευρύτερη χρήση της παλάσκας για στρατιωτικούς σκοπούς διαπιστώνεται στην Ευρώπη ήδη από τον 14ο αιώνα. Η μορφή της ευρωπαϊκής παλάσκας διαφέρει σαφώς από την ελληνική. Αρχικά, η ευρωπαϊκή παλάσκα μοιάζει με μεγάλο δερμάτινο σάκο, ενώ στην συνέχεια μικραίνει για να μπορεί να φορεθεί με άνεση. Το σχήμα της καθόριζε, κατά κάποιο τρόπο, την εθνολογική προέλευσή της: παλάσκες μεταλλικές σε ορθογώνιο σχήμα έχουν προέλευση κυρίως αλβανική ή τουρκική. Οι τελευταίες συχνά είναι τετράγωνες, ενώ άλλοτε είναι δερμάτινες και διακοσμημένες με πλούσια κεντήματα.

Image not found or type unknown

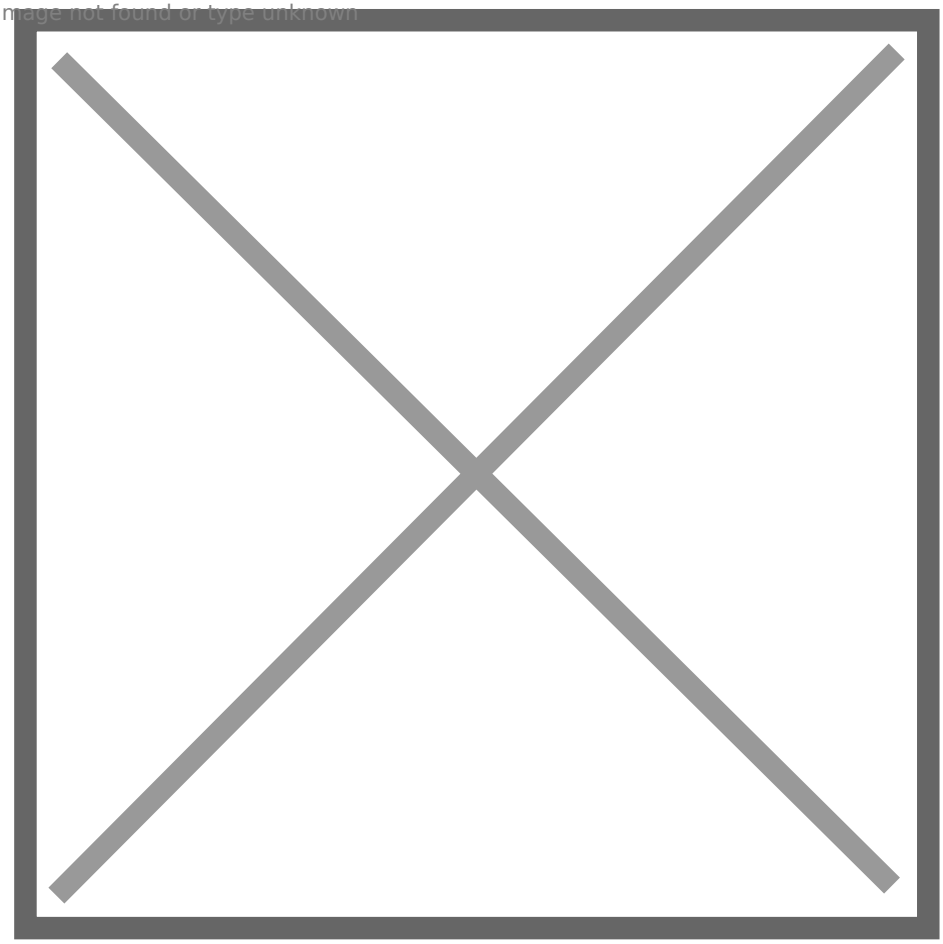


Ασημένια επίχρυση παλάσκα (μαλαμοκαπνισμένη) με παράσταση της πάνοπλης θεάς Αθηνάς

Στην Ελλάδα, οι παλάσκες έχουν κατά εποχές διαφορετικό σχήμα, μέγεθος και υλικό κατασκευής. Οι παλάσκες, για παράδειγμα, του πρώτου ελληνικού στρατιωτικού σώματος είναι δερμάτινες, ενώ την περίοδο της Τουρκοκρατίας συναντούμε ακόμη και υφασμάτινες χρυσοκεντημένες, όπως είναι αυτές του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Ένας άλλος ιδιόμορφος τύπος παλάσκας την περίοδο της Επανάστασης είναι αυτός που χρησιμοποιούν οι Ηπειρώτες, οι Αλβανοί και οι Μαυροβούνιοι πολεμιστές. Εσωτερικά η παλάσκα, στην τυπολογία αυτή, χωρίζεται σε πέντε κυλινδρικές θήκες, μέσα στις οποίες οι πολεμιστές τοποθετούν ισάριθμα προετοιμασμένα φισέκια. Γνωρίζουμε ακόμη ότι, την παραμονή της Επανάστασης του 1821, οι πλούσιοι έμποροι συνήθιζαν να χρησιμοποιούν αργυρές παλάσκες, που καταλήγουν στο κάτω άκρο σε μια διακοσμητική σφαίρα ή βολβό. Όμως ο κυριότερος τύπος παλάσκας, γνωστός σε εμάς από τα αντικείμενα των αγωνιστών, όπως αυτά έχουν περισωθεί και διαφυλαχθεί σε μουσεία και ιδιωτικές συλλογές, είναι η μεταλλική. Οι ελληνικές μεταλλικές παλάσκες έχουν δανειστεί το ιδιόμορφο σχήμα τους από τις αντίστοιχες δερμάτινες που χρησιμοποιούν οι Ευρωπαίοι στρατιώτες τον 18ο και τον 19ον αιώνα. Το σχήμα τους -κυρτές κάτω άκρες με οξεία απόληξη στο κέντρο, με καπάκι και αετωματική επίστεψη- και το

υλικό από το οποίο ήταν κατασκευασμένες εξασφάλιζαν στους ασημουργούς μια θαυμάσια διακοσμητική επιφάνεια. Οι διακοσμήσεις στα αντικείμενα αυτά ήταν ανάλογες με την θέση και την τάξη στην οποία ανήκε κάθε αγωνιστής, στο πλαίσιο της κοινότητας των κλεφταρματολών.

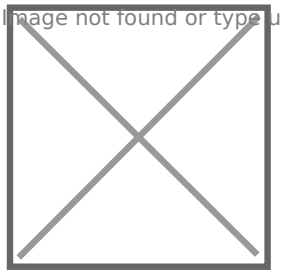
Image not found or type unknown



Χρυσοκέντητη δερμάτινη παλάσκα των χρόνων του Καποδίστρια με τον αναγεννώμενο από τις στάχτες φοίνικα

Οι παλάσκες, σχεδόν πάντοτε ζευγάρι, «τακίμι», στερεώνονταν πίσω δεξιά και αριστερά, πάνω σε δερμάτινη ζώνη που την έδεναν στην μέση. Η δερμάτινη ζώνη κατά διαστήματα είχε μικρά πορπωτά ελάσματα, τα γαντζούδια. Σύμφωνα, όμως, με τον Ν. Βασιλάτο, την ενδυμασία των κλεφταρματολών συμπληρώνουν κάποτε περισσότερες από δυο παλάσκες: «Στα λουριά του σελαχιού ή σε ιδιαίτερη ζώνη διακοσμημένη με ορειχάλκινες ή αργυρές ροζέτες κρεμούσαν δυο και σπανιότερα τρεις παλάσκες, δηλαδή μεταλλικές θήκες για τα έτοιμα φισέκια των όπλων τους» (Βασιλάτος Ν., Όπλα (1790-1860), Μνημεία Ελληνικής Ιστορίας και Τέχνης, Αθήνα, ΕΟΜΕΧ, 1989, σ. 56).

Image not found or type unknown



Ασημένιο επίχρυσο μεδουλάρι αρχών του 19ου αι. με περίτεχνο, καλεμιστό πλαίσιο και σαβάτι

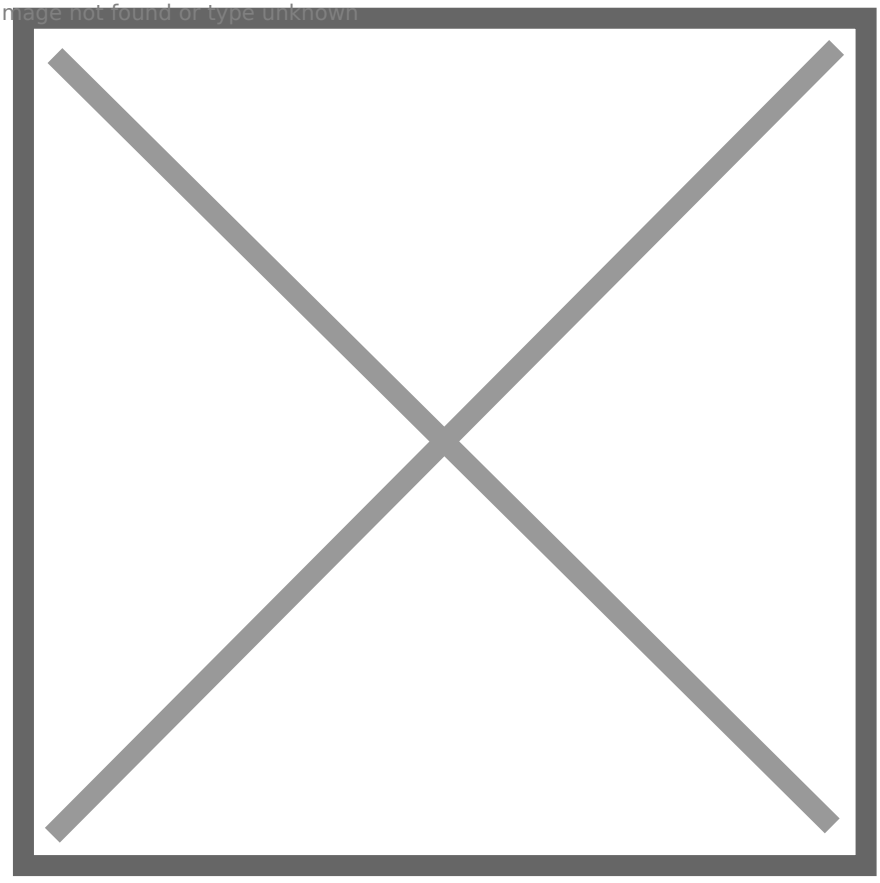
Τα διακοσμητικά θέματα στις παλάσκες και τα μεδουλάρια είναι συμβολικά-αλληγορικά και αποτυπώνουν την ιδεολογία και το περιεχόμενο του αγώνα της απελευθέρωσης. Είναι, ακόμη, θέματα που υμνούν την ανδρεία και την γενναιότητα των Ελλήνων αγωνιστών ή θέματα θρησκευτικά, που εξομοιώνουν μορφές αγίων με τις μορφές ηρώων-αγωνιστών του Εικοσιένα. Μέτρο των εικαστικών αναζητήσεων του ελληνικού λαού, τα θέματα αυτά αποτέλεσαν τα σύμβολα που στήριξαν και ενδυνάμωσαν ψυχολογικά τους υπόδουλους Έλληνες, δίνοντας ταυτόχρονα βάθος και έκταση στην εθνική ιστορική μνήμη. Η ανάμνηση του αρχαίου κόσμου γίνεται με τον αγώνα του Εικοσιένα μια σταθερή εμμονή. Πρόσωπα της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας και ιστορίας γίνονται μορφές του αγώνα της απελευθέρωσης: η θεά Αθηνά, η θεά Δήμητρα, ο θεός του πολέμου Αρης, ο Μέγας Αλέξανδρος απεικονίζονται στις παλάσκες των αγωνιστών και γίνονται σύμβολα που νοηματοδοτούν με τις ιδιότητες και τα κατορθώματά τους τον αγώνα. Ακόμη, στις παλάσκες και τα μεδουλάρια εικονίζονται μορφές-σύμβολα της Επανάστασης, που γίνονται η ζωντανή απόδειξη του ένδοξου ελληνικού παρελθόντος, η καταξίωση και η κατάφαση της συνέχειας της ελληνικής φυλής και, τέλος, το επικό παρόν που τοποθετεί επάξια την νεότερη ελληνική ιστορία πλάι στην αρχαία ελληνική παράδοση.

Εργαστήρια

Τα στοιχεία που διαθέτουμε όσον αφορά τους τεχνίτες και τα εργαστήρια κατασκευής και διακόσμησης των αντικειμένων οπλισμού είναι περιορισμένα. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι οι τεχνίτες που ασχολήθηκαν με την κατασκευή και την διακόσμηση της αρματωσιάς προέρχονταν κυρίως από την τάξη των χρυσικών, καθώς αυτή η εργασία δεν απαιτούσε αρχικά εξειδίκευση. Με την εμπειρία που αποκτούν γίνονται με τον καιρό, εκτός από διακοσμητές, επισκευαστές και συναρμολογητές όπλων. Δημιουργείται έτσι μια ξεχωριστή κατηγορία τεχνιτών, οι «ντουφεξήδες» ή «τζεμπετζήδες».

Η παρουσία τεχνιτών που ασχολούνται με την κατασκευή, επισκευή και διακόσμηση αντικειμένων του οπλισμού και, ως εκ τούτου, με τις παλάσκες και τα μεδουλάρια γίνεται φανερή κυρίως στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης. Ο Νικόλαος Κασομούλης, μάλιστα, στα «Στρατιωτικά Ενθυμήματά» του αναφέρει ότι στην Νάουσα υπήρχαν βιοτεχνίες όπλων, των οποίων η λειτουργία διακόπηκε από τους Τούρκους με την κήρυξη της Επανάστασης. Τέτοιες βιοτεχνίες κατασκευής και διακόσμησης όπλων λειτουργούν την περίοδο αυτή σε πολλά μέρη της Ελλάδας. Σε έγγραφο του 1837, υπάρχει η πληροφορία ότι «οι Κροντηράς, πατέρας και γιός, ειργάζοντο ως οπλοποιοί στην Αθήνα κατά το 1821, αμισθί διά την επανάστασιν» (Μινώτος Δ., ό.π., σ. 468).

Image not found or type unknown

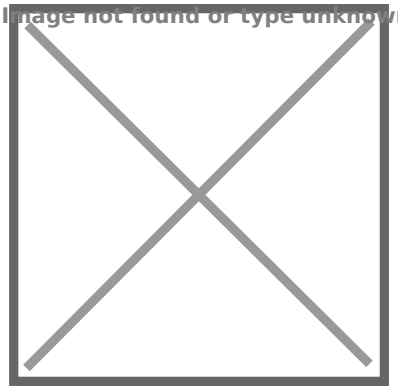


Ορειχάλκινη παλάσκα με θέμα την σύλληψη του Αθανασίου Διάκου.

Επίστεψη με χυτά άνθινα μοτίβα, 19ος αι.

Στην Δημητσάνα λειτουργούν μπαρουτόμυλοι αυτή την εποχή, ενώ στην Στεμνίτσα, το 1821, συστήνεται και λειτουργεί το βασικό οπλουργείο του αγώνα. Μάλιστα, οι τεχνίτες της Στεμνίτσας θεωρούνται τόσο ικανοί, ώστε όταν χρειάζεται να επισκευαστεί το σπασμένο κανόνι της Τριπολιτσάς, η περίφημη «Κοψαχείλα», αυτούς θα καλέσουν. Σημαντικά εργαστήρια ντουφεξήδων διαπιστώνεται ότι λειτουργούν στην Ήπειρο, την Βόρεια Ήπειρο, την Θεσσαλία, την Μακεδονία, την Πελοπόννησο και την Αιτωλοακαρνανία. Ιδιαίτερα τα Γιάννενα -ονομαστό κέντρο αργυροχρυσοχοΐας, που συγκεντρώνει στα εργαστήριά του εκτός από Έλληνες και τεχνίτες από τα Βαλκάνια- γίνονται το κέντρο παραγωγής διακοσμητικών θεμάτων.

Τεχνίτες



Ασημένιο μεδουλάρι, μικρό παλασκόνι με αποτρεπτική μορφή (γοργόνιο). Διάκοσμος με σαβάτι, 19ος αι.

Το γεγονός ότι την νεοελληνική αργυροχοϊκή παραγωγή χαρακτηρίζει η ανωνυμία των τεχνιτών δεν μας επιτρέπει να συγκεντρώσουμε αρκετές πληροφορίες ή ονόματα ανθρώπων που ασχολήθηκαν με την κατασκευή ή την διακόσμηση αντικειμένων οπλισμού. Πάντως, συχνά ο τεχνίτης-διακοσμητής των αντικειμένων αυτών ξεφεύγει από τον γενικότερο κανόνα της ανωνυμίας. Τούτο οφείλεται κυρίως στο κλίμα της εποχής, καθώς η συμμετοχή στον αγώνα αποτελούσε τιμή για κάθε Έλληνα, όπως τιμή ήταν και η ενασχόληση με τα αντικείμενα που απάρτιζαν τον οπλισμό επώνυμων αγωνιστών του ’21. Η αναγραφή του ονόματος του τεχνίτη-διακοσμητή πάνω στα όπλα μπορούσε, μάλιστα, να θεωρηθεί ένδειξη της αποδοχής αυτού του αγώνα, αλλά και της δικής του συμμετοχής σε αυτόν. Είναι γνωστό, εξάλλου, ότι κατά την Επανάσταση του ’21 οι πλανόδιοι χρυσικοί, εκτός από τα εργαλεία, τις μήτρες ή τα χάρτινα χνάρια τους, μεταφέρουν συχνά κρυμμένα στα κασελάκια τους τα πατριωτικά μηνύματα των αγωνιστών (Καπλάνη

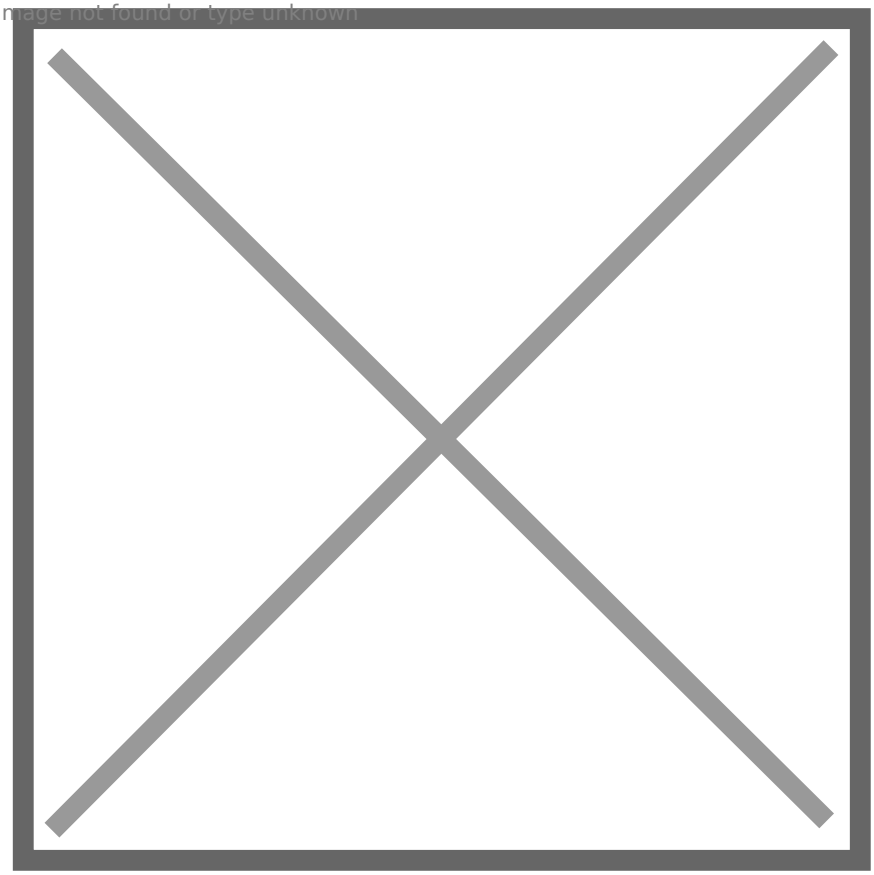
Ε., Οι χρυσικοί της Νεβέσκας, Θεσσαλονίκη, Δήμος Θεσσαλονίκης, 1995, σ. 44).

Περίφημοι «ασημοπλάστες», καλλιτέχνες που ασχολήθηκαν με την διακόσμηση των όπλων της Επανάστασης, θεωρούνται ο Αθανάσιος Τσιμούρης, ο Διαμαντής Μπάφας, οι αδελφοί Βούλγαρη, οι Παπαμόσχοι -ιδιαίτερα ο Χριστόδουλος Παπαμόσχος- αλλά και ο Δημήτρης Μουσαφίρης από τους Καλαρρύτες. Ο Τσιμούρης, αρχιμάστορας του Αλή Πασά, γίνεται ιδιαίτερα γνωστός για την κατασκευή και την διακόσμηση των γιαταγανιών του, καθώς και για την ενάσκηση της διάλιθης τεχνοτροπίας. Η έμφασή του στην τεχνοτροπία αυτή συνδέει τα έργα του με την αισθητική των διάλιθων αντικειμένων της οθωμανικής αυλής. Έργο του θεωρείται και το θαυμάσιο διάλιθο εγχειρίδιο που ο Αλή Πασάς δωρίζει στον λόρδο Βύρωνα, όταν αυτός τον επισκέπτεται στα Γιάννενα το 1821.

Τεχνικές διακόσμησης

Η μεταλλική μορφή της παλάσκας προήλθε προφανώς από την ανάγκη των αγωνιστών να προστατεύσουν τα βόλια τους από την βροχή και τις κακές καιρικές συνθήκες. Εκτός αυτού, η στιλπνότητα του μετάλλου και η λαμπρότητα των διακοσμήσεων συγκινούσαν ιδιαίτερα τους Έλληνες. Δεν πρέπει, ωστόσο, να παραβλέπεται το γεγονός της φυσικής προστασίας που έδιναν στους αγωνιστές τα μεταλλικά αυτά αντικείμενα, κάτι που φαίνεται και από το δημοτικό μας τραγούδι: «Ένα τον πήρε ξώδερμα, το άλλο ’ς την παλάσκα» (Του Λιβίνι).

Image not found or type unknown



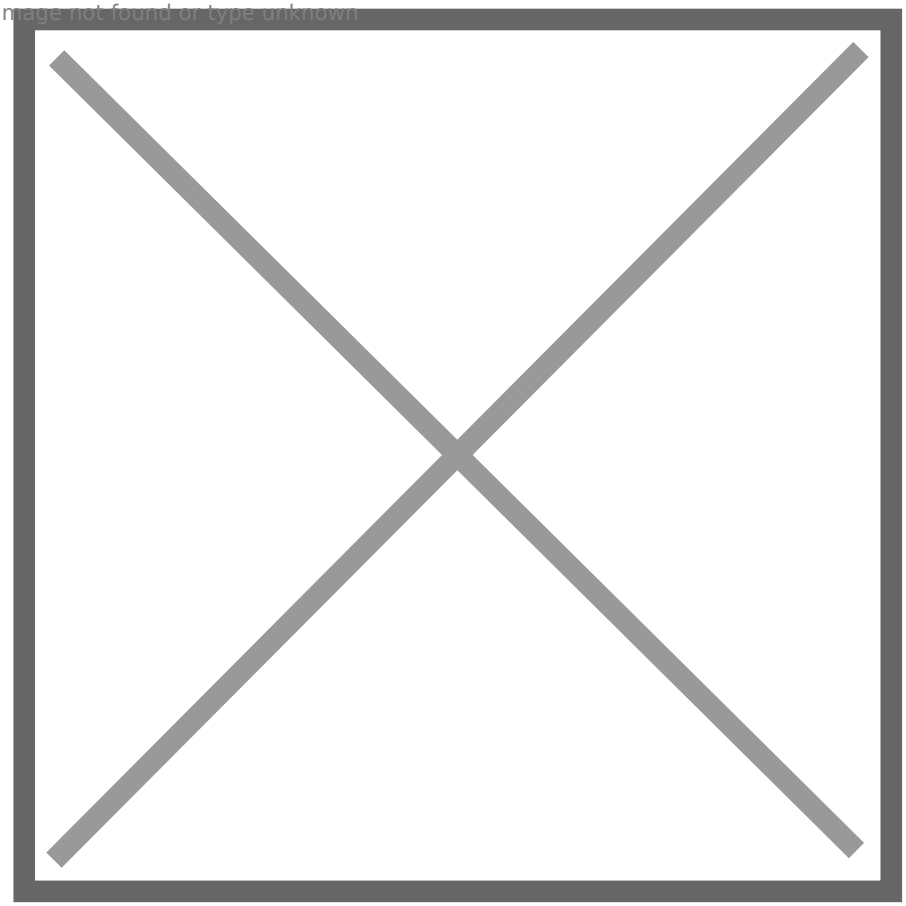
Σπάνια ασημένια παλάσκα με θέμα την στέψη του Όθωνα. Επίστεψη με άνθινα μοτίβα και αετούς (μέσα 19ου αι.).

Τα υλικά που χρησιμοποιούν συνήθως οι Έλληνες τεχνίτες για να κατασκευάσουν τα αντικείμενα αυτά είναι ο ορείχαλκος και το ασήμι, επιχρυσωμένο ή μή. Οι ορειχάλκινες παλάσκες είναι συνήθως χυτές σε καλούπια, γι’ αυτό και τα διακοσμητικά θέματά τους έχουν ομοιομορφία. Αντίθετα, οι παλάσκες από ασήμι αποτελούν έργα μοναδικά. Οι τεχνίτες χρησιμοποιούν κράματα μετάλλων (ασήμι, χαλκό ή ορείχαλκο). Η αναλογία του ασημιού με τα άλλα υλικά είναι χαμηλή και φθάνει καμιά φορά μόλις το 10%. Μάλιστα, για να δώσουν στο αντικείμενο λαμπρότερη εμφάνιση, προσθέτουν στο κράμα αρσενικό, γι’ αυτό και το μέταλλο παίρνει την ονομασία «φαρμακερό ασήμι» ή «πικρασήμι». Οι πιο ονομαστοί ασημουργοί, ωστόσο, χρησιμοποιούν κράματα με μεγαλύτερη περιεκτικότητα σε ασήμι, οπότε το αντικείμενο έχει μεγαλύτερη ανθεκτικότητα στον χρόνο και στις καιρικές συνθήκες.

Αν και πρόκειται για χρηστικό αντικείμενο, η παλάσκα αποτελεί το περισσότερο διακοσμημένο στοιχείο της οπλικής εξάρτυσης της εποχής. Η μικρή διακοσμητική επιφάνεια της παλάσκας, επακόλουθο του ιδιόμορφου σχήματός της (κυρτή κάτω άκρη με οξεία απόληξη, με καπάκι και επίστεψη) έδινε την δυνατότητα στους Έλληνες καλλιτέχνες να δημιουργήσουν θαυμάσια έργα μικροτεχνικής αργυροχοΐας. Οι αργυροχρυσοχόοι αντλούν την έμπνευση και την δημιουργική

έκφρασή τους από ένα ανεξάντλητο θεματολόγιο, παρακαταθήκη μιάς μακραίωνης βυζαντινής παράδοσης, εμπλουτισμένης με ερεθίσματα ανατολικά και δυτικά. Δημιουργούν τα έργα τους είτε δουλεύοντας σύμφωνα με συγκεκριμένα πρότυπα είτε προσαρμόζοντας τα διακοσμητικά θέματά τους στα αισθητικά κριτήρια της εποχής ή στις προτιμήσεις των ίδιων των αγωνιστών.

Image not found or type unknown



Ασημένια παλάσκα με παράσταση της θεάς Αθηνάς. Επίστεψη με δράκοντες και αχιβαδωτά ανθέμια, διάκοσμος με σαβάτι (αρχές 19ου αι.).

Συμβολικές και αλληγορικές συνθέσεις, τα διακοσμητικά θέματα που παρουσιάζονται στις νεοελληνικές παλάσκες εκφράζουν την ιδεολογία της εποχής τους, τα συναισθήματα και τους οραματισμούς ολόκληρου του υπόδουλου ελληνικού έθνους, στον αγώνα του για απελευθέρωση. Στα θέματα αυτά ανιχνεύονται οι εικαστικές αναζητήσεις του ελληνικού λαού, που τον συνδέουν με το ένδοξο παρελθόν και στηρίζουν τις ελπίδες του για αποτίναξη του τουρκικού ζυγού. Ο Έλληνας καλλιτέχνης δημιουργεί και, με ρομαντική διάθεση, στρέφεται προς την Αρχαιότητα και ζητά να αναβιώσουν μύθοι, μορφές και σχήματα από την αρχαία ελληνική τέχνη και μυθολογία, για να εκφράσει συμβολικά τον αγώνα. Έτσι, τα κατορθώματα της ελληνικής κλεφτουριάς διατηρούν ακέραιη την αίγλη του αρχαίου «κλέους» και οι αγωνιστές επιζητούν τώρα να συνδεθούν με το ένδοξο μακρινό παρελθόν στην προσπάθειά τους να καταξιώσουν τον αγώνα τους.